

Scientific journal
PHYSICAL AND MATHEMATICAL EDUCATION
 Has been issued since 2013.

ISSN 2413-158X (online)
 ISSN 2413-1571 (print)

Науковий журнал
ФІЗИКО-МАТЕМАТИЧНА ОСВІТА
 Видається з 2013.

<http://fmo-journal.fizmatsspu.sumy.ua/>

Близнюк М.М. Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій. Фізико-математична освіта. 2018. Випуск 1(15). С. 146-152.

Blyzniuk M. Proof-Experimental Review Of The Efficiency Of The Methodical System Of Education Of Future Fashion Artists Of Decorative-Applied Art On The Basis Of Information Technologies. Physical and Mathematical Education. 2018. Issue 1(15). P. 146-152.

УДК 378.147.091.31-051:[39+7.012]:004

М.М. Близнюк

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Україна
 regcentr@online.ua

DOI 10.31110/2413-1571-2018-015-1-026

ДОСЛІДНО-ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ ЕТНОДИЗАЙНУ МАЙБУТНІХ ХУДОЖНИКІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. Характеристика дослідно-експериментальної перевірки ефективності методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій присвячена розробленим критеріям та визначенню показників і рівнів сформованості у студентів художньо-проектних знань й умінь, опису методики проведення науково-педагогічного експерименту, аналізу результатів і статистичній перевірці гіпотези дослідження. Комплексний аналіз численних науково-педагогічних джерел дозволив стверджувати, що фах майбутнього художника декоративно-прикладного мистецтва є складною багатофункціональною структурою, головними складовими якої є його особистість, здатність і готовність здійснювати творчу продуктивну творчу й пошукову діяльність.

Зазначається, що одним із видів творчої продуктивної діяльності є художньо-проектна, яка синтезує технічну і художню творчість, спрямована на естетичне перетворення предметного світу, створення функціонально-комфортного та гармонійного навколишнього середовища. Розкрито роль творчої художньо-проектної діяльності у системі професійного навчання і професійно-мистецької підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва. На основі аналізу численних поглядів учених фахова компетентність майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва з основ етнодизайну розглядається як здатність і готовність до творчої професійної діяльності, що ґрунтується на відповідних знаннях, умінях та навичках, особистісних здібностях, цінностях та досвіді, які дають можливість, з урахуванням етностильових особливостей декоративно-прикладного мистецтва та засобів сучасного дизайну.

Обґрунтовано, що сучасний художник декоративно-прикладного мистецтва повинен демонструвати естетичне ставлення до навколишнього світу, постійно демонструвати роль, місце та значення творчої художньо-проектної діяльності у житті людини, навчати розуміти та використовувати закономірності, принципи і засоби формотворення та декорування, знайомити з основами художнього проектування, етапами виготовлення корисних речей «за законами краси».

Ключові слова: Методична система навчання, декоративно-прикладне мистецтво, навчальний процес, інформаційна технологія, майбутній художник, проектування, етнодизайн.

Постановка проблеми. Проектування у етнодизайні й декоративно-прикладному мистецтві уособлює складно-динамічну систему, утворену внаслідок інтеграції різноспрямованих наукових знань, досягнень мистецтва і технологій. Поширена на початку ХХІ ст. відмова від чітко артикульованої, художньо-проектно-виробничої діяльності, зневага до системного пошуку засобів і послідовного встановлення необхідних прийомів образного відтворення змісту, призвели до масового тиражування інформаційних повідомлень, позбавлених оригінальності і нецікавих для споживачів. Якість встановлення і виконання завдань також суттєво заважає непорозуміння між замовниками і дизайнерами, спричинене різним тлумаченням професійних термінів, запозичених з інших галузей знань. Водночас, необхідність забезпечення якості трансляції змісту візуальної інформації, узагальнення й ущільнення знань щодо створення продукції етнодизайну й декоративно-прикладного мистецтва, разом із мінімізацією часу на її проектування, спонукає як до встановлення і застосування ефективних методів стимуляції конструктивного мислення, так і до вдосконалення методики проектування, здійснювати ефективну проектну і художньо-трудова підготовку підрастаючого покоління, забезпечуючи їхній

загальнокультурний та творчий розвиток, формувати уміння вирішувати завдання в галузі формотворення і декорування матеріальних об'єктів.

Основними причинами актуалізації питання ефективності методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій вважаємо відсутність загальноприйнятої структури фахової компетентності в існуючих педагогічних дослідженнях, теоретичних засад цього процесу, що відображають сутність та можливості його вдосконалення, системного підходу до формування фахової компетентності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва у досліджуваній галузі, а також змістового наповнення та відповідного навчально-методичного інструментарію.

Отже, актуальність дослідження визначається: підвищенням вимог до рівня фахової компетентності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва в зв'язку зі змінами соціально-економічних умов в країні; сучасними тенденціями в галузі мистецької освіти (передовсім, художньої), які зумовлюють необхідність формування у студентів фахової компетентності; нереалізованим потенціалом вищих навчальних закладів художнього напрямку стосовно підготовки випускників з високим рівнем фахової компетентності та креативності на основі інформаційних технологій; недостатньою розробленістю науково-методичного супроводу процесу цілеспрямованого формування фахової компетентності майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва в галузі етнодизайну.

Аналіз актуальних досліджень. Теоретичні і методичні засади навчання художнього проектування майбутніх учителів технологій аналізує М.С. Курач [1]. Дослідно-експериментальна перевірка ефективності методичної системи навчання художнього проектування майбутніх учителів технологій присвячено розробці критеріїв та визначенню показників і рівнів сформованості у студентів художньо-проектних знань й умінь, характеристики методики проведення науково-педагогічного експерименту, аналізу результатів і статистичній перевірці гіпотези дослідження [1, с.24-29].

Методична система навчання інженерно-графічних дисциплін майбутніх учителів технологій опрацьована І.Д. Нищаком [2]. Експериментальне дослідження ефективності методичної системи навчання інженерно-графічних дисциплін майбутніх учителів технологій присвячено організації та методиці проведення науково-педагогічного експерименту, спрямованого на перевірку ефективності методичної системи навчання; розробці показників, критеріїв та рівнів художньо-проектної підготовки майбутніх учителів технологій; статистичній перевірці експериментальних даних [2, с.32-34].

Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах досліджено А.А. Руденченко [3]. Експериментальною апробацією методичної системи навчання етнодизайну у вищих мистецьких навчальних закладах визначено критерії, показники і рівні навчальних досягнень студентів з етнодизайну, відображено послідовність експериментального процесу й узагальнено результати розробленої методичної системи навчання етнодизайну студентів вищих мистецьких навчальних закладів [3, с.33-36].

Теоретико-методичні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну обґрунтовує Д.О. Корчевський [4]. Плануванням та проведенням педагогічного експерименту виокремлено й експериментально перевірено педагогічні умови застосування розробленої методичної системи підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну, основними з яких є такі: 1) планування навчального процесу з використанням міжпредметних зв'язків, інтегрування змісту навчальних дисциплін; 2) використання навчальних завдань компетентнісного спрямування, для виконання яких студенти мають застосовувати знання й уміння з різних навчальних дисциплін; 3) система тренувальних вправ, що сприяє формуванню орієнтовної основи діяльності студента на виробничій практиці; 4) завчасне планування виробничої практики – студент визначається з місцем її проходження за 6 місяців до її початку, що надає йому можливість обрати зміст навчання, який відповідатиме його конкретній діяльності в процесі проходження практики [3, с.31-34].

Мета статті – дослідити елементи дослідно-експериментальної перевірки ефективності методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій.

Виклад основного матеріалу. Опрацювання психолого-педагогічної літератури, врахування потреб практичної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва дало змогу розробити *критерії і показники* та об'єктивно встановити рівні сформованості художньо-проектних знань й умінь:

1. *Когнітивний критерій* – визначає загальні уявлення та базові знання в галузі художнього проектування та використання сучасних інформаційних технологій; відображає рівень сформованості знань про особливості перебігу творчих процесів у проектній діяльності загалом та в педагогічній роботі;

Показники: змістовність знань (відповідність змісту навчання); якість знань (правильність, повнота, осмисленість, глибина, гнучкість, системність, міцність); рівень прояву мисленевих операцій (вміння аналізувати, синтезувати, класифікувати, узагальнювати, порівнювати, абстрагувати тощо); ступінь самостійності при застосуванні набутих знань.

2. *Операційний критерій* – визначає рівень сформованості у майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва умінь і навичок художньо-проектної діяльності, користування дидактично доцільними системами автоматизованого проектування та готовності до організації творчого процесу в практичній діяльності.

Показники: сформованість умінь здійснювати аналіз передпроектної ситуації, формулювати проблему, визначати цілі, завдання, зміст, засоби, методи художньо-проектної діяльності; виконувати різноманітні види зображень (клаузури, ескізи, схеми, креслення та ін.) традиційними методами та з допомогою графічних редакторів; розробляти завершальний ескізний та технічний проекти узгодженого варіанту об'єкта проектування; підбирати необхідні матеріали, інструменти та раціонально організувати індивідуальне робоче місце з дотриманням санітарно-гігієнічних умов, правил техніки безпеки та культури праці; виконувати кінцевий варіант морфологічної та технологічної форми у матеріальному вигляді прототипу виробу (моделі, макету та ін.); давати художньо-естетичну, конструкторську, технологічну, функціональну, ергономічну, економічну оцінку об'єкта проектування; організувати творчий процес із проектування та виготовлення виробів у навчальних майстернях.

На основі кількісних і якісних показників діагностування визначено чотири *рівні* сформованості художньо-проектних знань й умінь у майбутніх майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва:

1. *Репродуктивний (низький) рівень* характеризується: 1) відсутністю цілісної системи теоретичних і практичних знань основ художнього проектування; 2) слабкою узгодженістю художньо-проектних знань із відповідними вміннями та навичками; 3) нездатністю до організації творчої навчально-пізнавальної діяльності, особливо при виконанні художньо-проектних завдань і втілення їх у матеріалі; 4) відсутністю професійно значущих якостей, зокрема: почуття гармонії, цілісності, художньої виразності, композиційної та стильової єдності тощо; 5) низьким рівнем креативних здібностей; 6) неспроможністю виконувати художньо-естетичну, конструкторську, технологічну, функціональну, ергономічну, економічну оцінку об'єкта проектування; 7) низьким рівнем готовності до організації художньо-проектної та техніко-технологічної діяльності.

2. *Частково-перетворювальний (середній) рівень* має такі особливості: 1) поверхневе й неусвідомлене розуміння цілісної системи теоретичних і практичних знань основ художнього проектування; 2) недостатня узгодженість художньо-проектних знань із відповідними вміннями та навичками; 3) низький рівень володіння вміннями організації творчої навчально-пізнавальної діяльності при виконанні художньо-проектних завдань та втілення їх у матеріалі; 4) слабкий прояв відповідних професійно значущих якостей особистості та здібностей до креативності; 5) недостатній рівень сформованості вмінь виконувати художньо-естетичну, конструкторську, технологічну, функціональну, ергономічну, економічну оцінку об'єкта проектування; 6) недостатній рівень готовності до організації художньо-проектної та техніко-технологічної діяльності.

3. *Реконструктивний (достатній) рівень* зумовлюється: 1) оптимальним володінням цілісною системою теоретичних і практичних знань основ художнього проектування; 2) посереднім проявом професійних ознак узгодженості художньо-проектних знань із відповідними вміннями та навичками; 3) належним рівнем володіння вміннями організації творчої навчально-пізнавальної діяльності при виконанні художньо-проектних завдань і втілення їх у матеріалі; 4) стабільними ознаками прояву здібностей до творчого мислення у процесі виконання художньо-проектних завдань; 5) відповідним, проте нестійким проявом професійно значущих якостей (відчуття гармонії і пластики, цілісності, образної уяви та ін.), необхідних для успішної художньо-проектної діяльності; 6) достатнім рівнем сформованості вмінь здійснювати художньо-естетичну, конструкторську, технологічну, функціональну, ергономічну, економічну оцінку об'єкта проектування; 7) достатньо високим проявом готовності до організації художньо-проектної та техніко-технологічної діяльності.

4. *Творчий (високий) рівень* має такі особливості: 1) володіння на високому рівні цілісною системою теоретичних і практичних знань у галузі художнього проектування; 2) стійкий прояв професійних ознак узгодженості художньо-проектних знань з відповідними вміннями і навичками; 3) уміння організувати творчу навчально-пізнавальну діяльність у процесі виконання художньо-проектних завдань та втілення їх результатів у матеріалі; 4) виразний прояв художньо-проектних здібностей у процесі виконання художньо-проектних завдань творчого характеру; 5) наявність професійно значущих якостей (відчуття гармонії і пластики, цілісності, образної уяви тощо), необхідних для успішної художньо-проектної діяльності; 6) високий рівень сформованості вмінь здійснювати художньо-естетичну, конструкторську, технологічну, функціональну, ергономічну, економічну оцінку об'єкта проектування; 7) висока мотивація і готовність до організації творчої художньо-проектної та техніко-технологічної діяльності.

Аналіз наукових праць із проблем діагностування навчальних досягнень студентів показав, що сутність цього процесу полягає у фіксації рівня сформованості художньо-проектних знань й умінь майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва як комплексу складових, результату впливу творчого освітнього середовища, ефективності методичної системи формування зазначених властивостей особистості тощо. При цьому діагностичний моніторинг виступає ефективним компонентом методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва, виконуючи провідну роль у реалізації зворотного зв'язку, що дає змогу пов'язати функції діагностування з функціями прогнозування, планування та стимулювання навчально-пізнавальної діяльності.

Зважаючи на те, що художньо-проектні знання й уміння майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва проявляються на різних рівнях, проблема їх діагностування розглядалася з позицій рівневого підходу. Сукупність пропедевтичного, тематичного, періодичного, підсумкового видів контролю дало змогу послідовно коригувати рівень сформованості у студентів художньо-проектних знань й умінь, наближаючись до необхідного ступеня досягнення цілей їхньої творчої художньо-проектної підготовки.

У процесі констатувального етапу педагогічного експерименту проведено цикл спостережень, вивчення навчальної документації, анкетування викладачів і студентів, виконання вхідних тестових завдань та ін. Аналіз результатів дозволив встановити, що: 1) процес навчання художнього проектування майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій носить здебільшого фрагментарний характер, що зумовлено відсутністю відповідних теоретико-методологічних засад і науково-методичного інструментарію; 2) рівень сформованості художньо-проектних знань й умінь студентів не відповідає соціальному замовленню суспільства до якості фахової підготовки художника декоративно-прикладного мистецтва як творчої особистості; 3) у студентів переважає низький рівень сформованості художньо-проектних знань й умінь, зумовлений недостатньою розробленістю в теорії і практиці мистецької освіти змістового та методичного аспектів належного їх формування; 4) необхідним є впровадження у зміст професійної підготовки низки спекурсів, пов'язаних із навчанням студентів художнього проектування та підготовки їх до здійснення цієї діяльності в умовах застосування інформаційних технологій.

Крім цього, аналіз результатів, отриманих на констатувальному етапі дослідження, дав змогу зробити висновок про те, що основними принципами узагальненого оцінювання рівня сформованості у майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва художньо-проектних знань й умінь є:

– *узгодженість із існуючою освітньою практикою*, що забезпечується досягненням мети навчання художнього проектування студентів на основі відповідних показників і традиційної шкали оцінок, за якою налагоджено регулярне отримання відомостей про відповідність прогнозованих і реально досягнутих ними результатів;

– *послідовність розвитку і вдосконалення*, що забезпечується: по-перше, орієнтацією на неперервний розвиток практики художньо-проектної підготовки майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва, вдосконалення її

теоретичного, методичного й організаційного забезпечення; по-друге, узгодженням з існуючою практикою навчання художнього проектування та формування готовності у студентів до здійснення цієї творчої діяльності в учбових умовах за кожен період оцінювання динаміки змін рівнів сформованості художньо-проектних знань й умінь;

– *комплексність*, що характеризує міру досягнення цілей творчої художньо-проектної діяльності та відображає рівень сформованості у студентів художньо-проектних знань й умінь за допомогою використання системи визначених показників;

– *гнучкість налаштування*, що забезпечується завдяки: по-перше, вибору стратегій управління процесом формування у студентів художньо-проектних знань й умінь, формально виражених правилами узагальнення часткових оцінок досягнення цілей навчання; по-друге, відбору структури та складу первинних показників з метою оцінювання досягнення цілей художньо-проектної підготовки студентів; по-третє, уточненню (зміні) нормативів первинних показників і правил формування узагальненої оцінки;

– *кількісний характер оцінки*, що забезпечується застосуванням формалізованої процедури її побудови на базі отриманих оцінок і кількісних даних за обраною шкалою (оцінок у балах).

Розглянуті науково-методичні підходи щодо виявлення рівнів сформованості у майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва художньо-проектних знань й умінь на основі узагальненого оцінювання стали підґрунтям для створення комплексу різнорівневих тестів і задач.

У процесі *констатувального етапу* педагогічного експерименту встановлено, що у студентів здебільшого переважає низький рівень художньо-проектної підготовки, зумовлений відсутністю систематизованих графічних знань, умінь і навичок, недостатньою сформованістю просторового та технічного мислення, низьким рівнем графічної грамотності. Успішне розв'язання цього завдання полягало у перегляді традиційної методичної системи навчання майбутніх фахівців у ВНЗ художньо-проектного напрямку, впровадження ефективних форм, методів і засобів навчання, спецкурсів, зорієнтованих на активне використання дидактичних можливостей сучасних ІТ. Відповідно до цього, на *пошуковому етапі* здійснювалася апробація методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій, забезпечувалися відповідні педагогічні умови її ефективного функціонування, а також розроблявся комплекс необхідних засобів її реалізації. На *формуальному етапі* педагогічного експерименту встановлювався, аналізувався та порівнювався рівень художньо-проектної підготовки студентів контрольних й експериментальних груп, які вивчали етнодизайнерські дисципліни за різними методиками; формувалися відповідні висновки та рекомендації.

У контрольних групах (КГ) навчання студентів здійснювалося традиційно, здебільшого через вивчення комп'ютерної графіки, комп'ютерного проектування та інформаційних технологій. В експериментальних групах (ЕГ) була впроваджена методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій, яка передбачала: 1) вивчення інформатики, основ комп'ютерної графіки та комп'ютерного проектування за вдосконаленими програмами; 2) впровадження нових експериментальних навчальних дисциплін («Комп'ютерна графіка», «Комп'ютерне проектування» та «Методика використання інформаційних технологій у графічній підготовці»); 3) комплексне використання активних й інтерактивних форм і методів навчання; 4) розв'язання системи завдань репродуктивного, проблемного і творчого характеру; 5) широке застосування графічних комп'ютерних програм (Sceach Up, 3d Max) та найбільш ефективних засобів автоматизації креслярсько-графічних і проектно-конструкторських робіт (зокрема САПР КОМПАС).

Надійність і достовірність даних експериментальної роботи забезпечувалася вибором науково-обґрунтованих критеріїв та показників якості художньо-проектної підготовки студентів, а також раціональними методами педагогічного діагностування й оцінювання одержаних результатів. Основними (узагальненими) *критеріями і відповідними показниками* художньо-проектної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва обрано такі: 1) якість художньо-проектних знань (повнота, глибина, конкретність, міцність, гнучкість, усвідомленість, оперативність, узагальненість, системність, систематичність); 2) ступінь прояву мисленневих операцій у процесі розв'язання художньо-проектних завдань (вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати тощо); 3) рівень самостійності у процесі художньо-проектної діяльності (спонукальний, ситуативний, творчий); 4) сформованість художньо-проектних умінь (склад і якість виконуваних дій, їх усвідомленість, повнота, розгорнутість та ін.); 5) графічна грамотність (оптимальність кількості зображень та їх доцільність для повного розкриття форми предмета; необхідність і достатність розмірів; техніка виконання креслень та ін.).

Кількісні та якісні показники художньо-проектної діяльності студентів дозволили виокремити чотири найбільш чітко виражених *рівні* художньо-проектної підготовки майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва: низький (репродуктивний), середній (інтерпретуючий), достатній (перетворювальний) та високий (творчо-дослідницький). Виявлення кількісної та якісної характеристики рівня художньо-проектної підготовки майбутніх учителів технологій на усіх етапах дослідно-експериментальної роботи здійснювалося різними методами діагностування, основними з яких було обрано педагогічне тестування та виконання контрольної (графічної) роботи.

З метою практичного підтвердження одержаних результатів дослідження та їх значення для професійного становлення майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва у процесі дослідно-експериментальної роботи здійснювався аналіз впливу художньо-проектної підготовки студентів на успішність розв'язання проектно-технологічних задач. Підбір проектно-технологічних задач здійснювався з урахуванням: 1) найбільш актуальних (максимально наближених до потреб школи) проблем, пов'язаних з проектно-технологічною діяльністю учнів і вчителя технологій; 2) рівня складності задач, що відображає міру інтеграції інформації з різних галузей знань; 3) ступеня проблемності задач, що визначається психологічною складністю знаходження способу розв'язання, тобто характеризується співвідношенням між «відомим» і «невідомим»; 4) можливості інтеграції знань студентів з художньо-проектної і загальнотехнічних дисциплін, технологічного практикуму та ін.; 5) можливостей створення сприятливих умов для розвитку технічного мислення студентів, просторового уявлення форми та конструктивних особливостей технічних об'єктів на основі поєднання реальних деталей з їх графічними образами (рисунком, кресленням).

Завершальний етап експериментальної роботи передбачав розв'язання студентами КГ й ЕГ чотирьох задач різного рівня складності, спрямованих на: 1) докреслювання пропущених елементів зображень технічних деталей на кресленні, виправлення можливих помилок; 2) удосконалення (переконструювання) конструкції виробу, поданого у графічній формі, відповідно до заданих умов та рекомендацій; 3) конструювання технічної деталі згідно з наочною опорою (габаритні обриси, розрізи, перерізи тощо); 4) конструювання виробу відповідно до призначення та вихідних даних (форми і розмірів однієї з деталей).

Оцінювання проектно-технологічних задач здійснювалося за такими критеріями: 1) правильність і повнота розв'язку; 2) оригінальність знайденого рішення; 3) ступінь технологічності розв'язку; 4) правильність графічного оформлення одержаного результату; 5) час розв'язання задачі.

Аналіз емпіричних даних доводить, що переважна більшість студентів з низьким рівнем інженерно-графічної підготовки не зуміли успішно розв'язати проектно-технологічні задачі, водночас студенти із середнім рівнем показали переважно задовільний результат. Студенти з достатнім рівнем художньо-проектної підготовки здебільшого розв'язали проектно-технологічні задачі на оцінку «добре», а високий рівень художньо-проектної підготовки забезпечив переважно відмінне розв'язання задач, яке супроводжувалося творчим підходом.

У процесі статистичної обробки результатів дослідження доведено припущення (альтернативну гіпотезу) про те, що вищий середній показник якісних змін рівня сформованості художньо-проектних знань й умінь студентів, не зумовлений випадковими чинниками, а є результатом цілеспрямованого і послідовного впровадження складників методичної системи та дотриманням визначених організаційно-педагогічних умов навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій.

Одержані результати дослідно-експериментальної роботи потребували емпіричного підтвердження їх достовірності та об'єктивності, що здійснювалося з допомогою методів математичної статистики. Статистична обробка результатів дослідження з достовірністю 95 % підтвердила припущення (альтернативну гіпотезу) про те, що вищий показник якісних змін рівня інженерно-графічної підготовки у студентів експериментальних груп, порівняно з контрольними, є не випадковим, а зумовлений результатом навчання інженерно-графічних дисциплін за розробленою методичною системою з дотриманням комплексу відповідних педагогічних умов та використанням ефективних засобів її реалізації.

Обґрунтуванню підлягало три критерії оцінювання навчальних досягнень студентів етнодизайну: вибір особистісно-ціннісного середовища для розроблення і впровадження художніх проектів (процесуально-діяльнісний критерій); розвиток етнічного стереотипу і етнічної ідентичності засобами етнодизайну (особистісно-мотиваційний критерій); сформованість інтегральної проектно-художньої дії у майбутніх фахівців етнодизайну (результативно-оцінювальний критерій).

До показників процесуально-діяльнісного критерію віднесено: вибір соціокультурного середовища циклічних регіонально своєрідних календарно-обрядових свят, вибір музейного середовища для художнього проектування, конструювання і виставкової презентації етнічних творів; вибір аудиторного навчального середовища для художнього проектування.

Показниками особистісно-мотиваційного критерію були такі: прагнення до формотворення з урахуванням етнічного стилю; прагнення до декорування в етнічному стилі; комунікаційні взаємовідносини з членами особистісно ціннісної етнічної групи; наявність екологічного світогляду, цілісності біоадекватного мислення й уяви; етична біоадекватна поведінка в етнокультурному і ландшафтному середовищах свого історико-етнографічного регіону.

До показників результативно-оцінювального критерію віднесено: художнє проектування студентами етнічних артефактів з використанням водночас трьох видів художніх образів – звукового, зорового та предметно-перетворювального; художнє проектування студентами етнічних артефактів з використанням пари художніх образів – звукового і зорового; зорового і предметно-перетворювального; звукового і предметно-перетворювального; художнє проектування студентами етномистецьких артефактів з використанням лише одного з художніх образів: звукового, зорового або предметно-перетворювального.

З урахуванням обраних критеріїв і показників визначено високий, достатній та середній рівні навчальних досягнень студентів вищих мистецьких навчальних закладів з етнодизайну. Низький рівень навчальних досягнень студентів у творчій художньо-проектній діяльності не передбачався.

Для з'ясування стану навчання етнодизайну студентів вищих мистецьких навчальних закладів проведено констатувальний етап педагогічного експерименту. Його основна мета полягала в з'ясуванні стану взаємодоповнюваності освітнього середовища з етнодизайну та методичної системи навчання етнодизайну студентів у традиційному навчальному процесі вищих мистецьких закладів різних типів та рівнів акредитації. Використано методи спостережень, вивчення навчальної документації, аналізу художніх проектів, анкетування студентів і викладачів, тестування та ін. З допомогою електронних тестових завдань виявлялися студенти з високим рівнем естетичної обдарованості, потенційними здатностями до художнього проектування та конструювання з урахуванням етнічного стилю формотворення і декорування.

Аналіз результатів констатувального експерименту дозволив зробити висновки: 1) навчальний процес з етнодизайну відбувається розрізнено, без урахування принципів наступності та неперервності на різних рівнях і ступенях освіти (молодший спеціаліст, бакалавр, магістр), у т.ч. навіть у мистецьких навчально-наукових комплексах «Вище художнє професійне училище – Мистецький коледж – Інститут мистецтв (університет, академія)»; 2) процес навчання етнодизайну студентів зазначених типів вищих мистецьких навчальних закладів носить здебільшого фрагментарний характер; теоретико-методологічні засади навчання етнодизайну не враховуються, навчально-методичне забезпечення недостатнє, а подекуди й відсутнє; 3) рівень сформованості навчальних досягнень майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва з етнодизайну не відповідає соціальному замовленню суспільства до якості фахової підготовки, зазначених у Держаних галузевих стандартах та Класифікаторі професій; 4) у більшості учасників навчального процесу виявлений недостатній рівень сформованості навчальних досягнень з етнодизайну, що свідчить про недостатню наукову розробленість теорії і практики навчання етнодизайну студентів вищих мистецьких навчальних закладів; 5) позитивний

практичний досвід навчання етнодизайну студентів у різних типах навчальних закладів декоративно-прикладного мистецтва здебільшого не узагальнювався та не поширювався.

Результативність спеціально створеного етнодизайн-освітнього середовища та методичної системи навчання етнодизайну майбутніх фахівців декоративно-прикладного мистецтва визначалася шляхом експериментальної апробації у процесі формувального етапу педагогічного експерименту. Його мета полягала в створенні дизайн-освітнього середовища й апробації методичної системи навчання етнодизайну майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва на основі інформаційних технологій.

Висновки. Дослідженням встановлено, що комплексний вплив чинників та подиктованих ними вимог призводить до формування проектної ситуації, для якої є характерним інваріантний характер зв'язків між чинниками впливу, що детально розглянуто в роботі. Внаслідок переважного впливу одного з угруповань, вимоги, встановлені через соціокультурні чинники, втілюються в універсальних якостях; вплив естетичних вимог реалізується в естетичних якостях; вимогам психологічних чинників відповідають консервативні (традиційні) якості; вимоги, подиктовані світоглядними чинниками, реалізуються через креативні якості; технологічними – через раціональні якості; вплив комунікативних чинників закріплюється в утилітарних якостях. Проектна ситуація характеризується наявністю протилежностей, закладених у таких якостях, що унеможлиблює їх просте сумарне застосування, зумовлюючи встановлення пріоритетності серед них для кожного з продуктів етнодизайну й прикладного та декоративного мистецтва.

У процесі статистичної обробки результатів дослідження доведено припущення (альтернативну гіпотезу) про те, що вищий середній показник якісних змін рівня сформованості художньо-проектних знань й умінь студентів, не зумовлений випадковими чинниками, а є результатом цілеспрямованого і послідовного впровадження складників методичної системи та дотриманням визначених організаційно-педагогічних умов навчання художнього проектування майбутніх художників декоративно-прикладного мистецтва.

Список використаних джерел

1. Курач М. С. Теоретичні і методичні засади навчання художнього проектування майбутніх учителів технологій. Автореферат дис. докт. пед. наук 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К. 2016. 42с.
2. Нищак І.Д. Методична система навчання інженерно-графічних дисциплін майбутніх учителів технологій.- Автореферат дис. докт. пед. наук 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К. 2016.- 42с.
3. Руденченко А.А. Теоретичні і методичні засади навчання етнодизайну студентів у вищих мистецьких навчальних закладах.- Автореферат дис. докт. пед. наук 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К. 2017. 42с.
4. Корчевський Д. О. Теоретико-методичні основи інтеграції змісту практично-технічної підготовки фахівців з комп'ютерної графіки і дизайну.- Автореферат дис. докт. пед. наук 13.00.02 – теорія та методика навчання (технічні дисципліни) національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. К. 2017. 42с.

References

1. Kurach M. S. Teoretychni i metodychni zasady navchannia khudozhnoho proektuvannia maibutnix uchyteliv tekhnolohii.- Avtoreferat dys. dokt. ped. nauk 13.00.02 – teoriia ta metodyka navchannia (tekhnichni dystsypliny) natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M. P. Drahomanova. K. 2016. 42s. (in Ukrainian).
2. Nyshchak I.D. Metodychna systema navchannia inzhenerno-hrafichnykh dystsyplin maibutnix uchyteliv tekhnolohii.- Avtoreferat dys. dokt. ped. nauk 13.00.02 – teoriia ta metodyka navchannia (tekhnichni dystsypliny) natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M. P. Drahomanova. K. 2016. 42s. (in Ukrainian).
3. Rudenchenko A.A. Teoretychni i metodychni zasady navchannia etnodyzainu studentiv u vyshchyykh mystetskykh navchalnykh zakladakh.- Avtoreferat dys. dokt. ped. nauk 13.00.02 – teoriia ta metodyka navchannia (tekhnichni dystsypliny) natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M. P. Drahomanova. K. 2017. 42s. (in Ukrainian).
4. Korchevskiy D. O. Teoretyko-metodychni osnovy intehratsii zmistu praktychno-tekhnichnoi pidhotovky fakhivtsiv z kompiuternoi hrafiky i dyzainu. Avtoreferat dys. dokt. ped. nauk 13.00.02 – teoriia ta metodyka navchannia (tekhnichni dystsypliny) natsionalnyi pedahohichniy universytet imeni M. P. Drahomanova. K. 2017. 42s. (in Ukrainian).

PROOF-EXPERIMENTAL REVIEW OF THE EFFICIENCY OF THE METHODOLOGICAL SYSTEM OF EDUCATION OF FUTURE FASHION ARTISTS OF DECORATIVE-APPLIED ART ON THE BASIS OF INFORMATION TECHNOLOGIES

Mykola Blyzniuk

National Pedagogical Dragomanov University, Ukraine

Abstract. *Characteristics of experimental and experimental verification of the effectiveness of the methodical system of teaching the ethnographic design of future artists of decorative and applied arts on the basis of information technology is devoted to the developed criteria and determination of indicators and levels of formation of students of artistic and design knowledge and skills, description of the methodology of conducting a scientific and pedagogical experiment, analysis of results and statistical examination of the hypothesis of the study. Comprehensive analysis of numerous scientific and pedagogical sources has allowed to assert that the future profession of the artist of decorative and applied art is a complex multifunctional structure, the main components of which are his personality, ability and readiness to carry out creative productive creative and search activity.*

It is noted that one of the types of creative productive activity is an art project that synthesizes technical and artistic creativity, aimed at aesthetic transformation of the objective world, the creation of a functional, comfortable and harmonious environment. The role of creative artistic and design activity in the system of professional training and professional and artistic training of future artists of decorative arts and crafts is revealed. On the basis of the analysis of numerous views of scientists, the competence of future artists of decorative and applied arts on the basis of ethnographic design is considered as the ability and

readiness for creative professional activity based on the relevant knowledge, skills and abilities, personal abilities, values and experiences that make it possible, with taking into account the ethno-specific features of arts and crafts and modern design tools.

It is substantiated that the modern artist of decorative and applied art must demonstrate aesthetic attitude to the surrounding world, constantly demonstrate the role, place and significance of creative artistic and project activity in human life, to teach to understand and use the laws, principles and means of forming and decorating, acquaint with the basics of artistic designing, stages of making useful things "by the laws of beauty".

Key words: *methodical system of study, arts and crafts, educational process, information technology, future artist, designing, ethnographic design.*